

KLIC TRIGLAVA

POLITIKA NA VELIKO
IZVOZNI SOCIALIZEM
DOSITEJ V KANADI
DOMA SE NEKAJ KUHA
KRALJ SE KESA

340

SEPTEMBER 1967

SLEČENE MISLI

Ljubljanski 'Naši razgledi' so v svoji poslednji junijski številki prinesli nekaj posrečenih misli, ki jedrnato in stvarno povedo več, kot dolgi članki. Žarko Petan je njihov avtor. V naslednjem jih ponatiskujemo v celoti:

Prazne glave prej ko slej splavajo na površje.

Prihodnost je kapital, ki nekaterim že v sedanjosti prinaša lepe obresti.

Kdor seje besede, mora uvažati pšenico.

Tudi slepa kura petelina najde.

Pri nas so dvorne norce prekvalificirali v navadne.

Ljubezen do domovine je skoraj vedno z obeh strani platonična.

Tudi med tovariši je nekaj pravih tovarišev.

Mladina sodi med lahko pokvarljivo blago.

Pregovor, ki pravi, da ima neumen kmet najbolj debel krompir, pozna samo eno izjemo: agrokombinate.

Lepša prihodnost je pred vrati - recite ji, naj pride jutri, danes se ukvarjamo s sedanjostjo.

Komaj smo zgradili socializem, pa ga že hočemo adaptirati.

Inženirji duš so edini strokovnjaki, ki vztrajajo doma.

Od genija do norca je samo en korak, zato naši geniji iz previdnosti že dvajset let stojijo na istem mestu.

Po toči je prepozno zvoniti - zatorej zvonimo že zdaj!

Svobodo smo drago plačali, zlasti če upoštevamo njeno kvaliteto.

Dvakrat dve je lahko tudi štiri.

Zgodovino pišejo navadno zmagovalci.

Je že res, da se na napakah učimo, toda menim, da bi lahko velikoceneje šolali naše politične kadre.

Pri nas je že tako, da pravijo za človeka, ki si je kupil avtomobil, da se je postavil na lastne noge.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj opice menijo o teoriji, ki uči, da se je človek razvil iz opice.

Beseda ni konj, je rekla kobila.

Zbornik 'Svobodne Slovenije'

Z nepopisno poštno zamudo je končno prispel letošnji ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE. Je to zajetna preko 400 strani debela knjiga, ki postaja iz leta v leto dragoceno pomagalo slehernemu slovenskemu emigrantu. Skoro 70 strani zavzema nadaljevanje o položaju slovenske manjšine na Koroškem, Odlična razprava trajne vrednosti. - V Anketi o ciljih slovenske narodne politike je to pot sodelovalo osem oseb: Janez Arnež, Emil Cof, Vekoslav Farkaš, Dr. Bogdan Novak, Maks Loh, Milan Magister, Jože Poznič in dr. Ljubo Sirc. Ta širokopotezna anketa (skupno z lanskimi 21 razprav) bi zdaj terjala primerjalno študijo. - Naši gorniki so v Zborniku že tradicionalni, enako dr. Sirčevi Spomini (kdaj bomo dobili celotno delo v knjigi?). Letošnja velika zanimivost so slovenski domovi širom sveta. Človek ne bi verjel, kaj vse so si svobodni Slovenci postavili! - Posebej gre omeniti dr. Debeljakove "Zapiske ob robu k dobri pred 20 leti". Prav je, da je poudaril, da so to le zbrane "opombe na rob", da torej v njih ni nič dokončnega. Kljub temu pa je njihova vrednost - 25 strani - neprecenljiva za kateregakoli zgodovinarja. Kolikega pomena so taki za piski dokazuje primer g. Naceta Hrena, ki je v istem Zborniku opisal svoje odnose z gen. Rupnikom. Pred kratkim ga je na podlagi svojih beležk ostro zavrnil dr. Stanko Kociper. Ni čudno, po dvajsetih letih marsikdo kaj pozabi.

LONDON, 16. SEPTEMBRA 1967.

LETO XX. ŠTEV. 340.

CARSKI SLI

Pohiteli so sli na vse štiri strani sveta: eden k črnemu cesarju Jude, drugi k vojvodi frankovskih dežel, tretji k belemu poglavarju čez veliko lužo, četrti k hrabrim vojščakom berberske obale. Vsak je nosil pismo velikega vladarja, varuha miru in prave vere. Le tega je manjkalo, da bi šli oblečeni v brokatna oblečila in da bi potovali v pozlačenih kočijah s spremstvom na iskrih konjih, pa bi se nedavno razpošiljanje Titove poslanice o Srednjem vzhodu popolnoma ujema lo z bajkami iz Tisoč in ene noči. Tito je tiste dni kot srednjeveški vladar menjaval prestolnice. Menda res živi v bajni deželi, kjer lomastijo po gozdovih zmaji imperializma in sosednje dežele tlačijo kruti graščaki, medtem ko on brani pravico in se bojuje za svetlo vero pravega socializma.

Takale politika iz bajk je nekam zastarela in se modernim časom prav nič ne prileže. Več smisla je imela recimo pred dvesto leti, ko so sultani, kralji in cesarji vodili politiko in so podobne poslanice lahko pomenile vojno ali mir. Pred sto leti so ministri že imeli več besede. Danes pa je Tito med redkimi šefi držav, ki se obnašajo, kot da bi bili sultani ali pa vsaj kralji zakotne balkanske države, kjer še svetijo s petrolejkami. Odposlanci so opravili posel, za katerega skupnost plačuje diplomatsko osebje in vzdržuje veleposlaništva. Toda opravi li so ga mnogo dražje in seveda s teatraličnim goringovskim poudarkom, ki godi Titovi nečimrnosti, dosegel pa v modernem svetu ne bo verjetno prav ničesar.

Dve reči je treba poudariti:

Poglavar neke države lahko izvaja tem večji vpliv, kolikor notranje močnejša je njegova država in kolikor doslednejša je njena zunanja politika. Poglavar države pa, ki je na psu in ji že leta preti finančni bankrot, poglavar države, ki v svojem režimu nima niti tolike politične moči, da bi brez preganjanja prebavila enega Djilasa ali Mihajlova, pa pri velesilah in srednjih silah vzbuja pomilovanje, češ, brigaj se za svoje posle in spravi najprej svojo hišo v red.

Drugič: če bi Tito zares hotel posredovati, če bi zares hotel utrjevati mir, se ne bi smel od vsega začetka postaviti tako neobzdrano na arabsko stran v sporu, kjer ni le eden grešen, drugi pa nedolžen. Zato se pač ne more nadejati, da bodo njegova prizadevanja vzeli v svetu za kaj drugega kot podpiranje arabske strani. Ker je že od vsega začetka pristranski, more vplivati edino le na Arabce. Dobro delo bi opravil, če bi jim dopovedal, naj ne pljujejo v lastno skledo in naj vendar sklenejo mir z Izraelom. Govoriti, da bi sklenitev miru pomenila "nagrajevanje agresije", pa ne kaže ne na ljubezen do miru ne na spoštovanje zdra-

ve pameti, pač pa kaže, da Titovo potovanje po Srednjem vzhodu v osnovnem vprašanju ni doseglo uspeha. Titu se je posrečilo le to, da se je prikupil Arabcem. Kot je sam rekel, mu doslej niso zaupali, čeprav že dolga leta pripoveduje, kolikšna prijatelja sta z Naserjem.

Toda koliko je arabsko zaupanje vredno? Da Arabci lahko sprejmejo in porabijo vso pomoč, kar je Jugoslavija zmore in še kaj več, ni dvoma. Tudi so pokazali, da so sposobni, da pospravijo neomejene količine orožja in opreme. Če vse jugoslovanske tovarne delajo le za Arabce, opreme nikdar ne bo dovolj. Toda kdo bo vse to plačal? Ali naj jugoslovansko ljudstvo kupuje Naserju nove tanke in letala, da se bo igral z njimi? Kaj bo Jugoslavija imela od tega? Petroleja si za trde valute ne more privoščiti, Arabci pa ji ga za kaj manjvrednega ne prodajo. Edino, s čemer se je Tito mogel pobahati, je naročilo za štiri ladje in nekaj dela za gradbena podjetja, ki že dolgo po malem praskajo pod vročim arabskim soncem.

Na drugi strani je treba računati, kaj bo ljudi v Jugoslaviji ta zadeva stala. Velikim stroškom za pomoč je treba prišteti tudi stroške, katere bo težje izračunati, a bodo prav tako boleči. Če so si pridobili zaupanje Arabcev, so si istočasno tudi zapravili zaupanje na zahodu. Toda lažje bo izgubiti prvo kot se otresti drugega. Dobro bi bilo, če bi se zvezna skupščina nekoliko posvetila temu vprašanju. Zakaj pa ima Jugoslavija skupščino, če se Tito brez njene vednosti odpelje v Budimpešto? Zakaj ima vlado, če brez njene vednosti odleti Tito v Moskvo prodajat jugoslovansko neodvisnost? Zakaj ima zunanje pritiskline demokratične države, če ljudje pri važnem odločanju nimajo besede in Titove muhe lahko spremene zunanjo politiko? Za začetek bi naj časopisi objavili nekaj kritičnih pism, ki so jih dobili od bralcev o politiki na Srednjem vzhodu. Potem pa naj poslanci zinejo, kar res mislijo in ne, kar mislijo, da bo ugajalo partijskemu vrhu.

TRGOVINA Z RODEZIJO

Pred kratkim je londonski tednik 'Sunday Times' objavil izvirna in dokumentirana poročila, ki so pokazala neučinkovitost sankcij proti Rodeziji, kakor so jih lani skoro soglasno proglasili Združeni narodi. Da bodo vlade Rodezije, Portugalske in Južne Afrike, ki so v prvi vrsti neposredno prizadete zaradi obsodbe njihove rasne politike, storile vse, da bi obšle mednarodne ukrepe glede sankcij, ni bilo od vsega početka nikakega dvoma. Enako ne, da bodo tem vladam sekundarale nekatere zapadne firme. V kapitalističnem ali demokratičnem sistemu, kakor pač hočere, je sila težko popolnoma preprečiti vsako izigravanje ali pa zaupati vsako luknjo, skozi katero se je mogoče zmuzniti. Tem prej, ker niso bile istočasno z Rodezijo proglašene sankcije tudi proti Portugalski in Južni Afriki, ki ozemeljsko mejita na Rodezijo.

Kar preseneča, je dejstvo, da se je med državami, ki trgujejo z Rodezijo, znašla tudi socialistična Jugoslavija. Objavljena tabela "Kdo prodaja Rodeziji" namreč kaže, za koliko se je dvignil eksport gotovih držav v Rodezijo v primerjavi med prvim četrtletjem lanskega in letošnjega leta. Japonski izvoz v Rodezijo je poskočil za 38%, holandski za 49%, zapadno-nemški za 64%, jugoslovanski za 69%, francoski za 200% in portugalski za 350%. Izgovor, češ da tudi Jugoslavija ne more kontrolirati svojih izvozov v Rodezijo, kakor jih v celoti ne morejo ostale države, je šibak. Jugoslovanska izvozna in uvozna politika je v pri-

merjavi z ostalimi državami daleč bolj kontrolirana in celo dirigirana. Čeprav sicer gornje dejstvo ne preseneča, ko pa se Jugoslavija nahaja skoro v permanentni trgovinski krizi in je prisiljena iskati vsako možnost, da komu kaj proda, to vendar ne more biti opravičilo za njeno "načelno", "napredno", "socialistično" in "protiimperialistično" zunanjo politiko, ki jo oznanja na vsa usta, dan za dnem, in s katero hoče soliti pamet ali kritizirati ves ostali svet, ki jugoslovanskemu režimu ni pogodu.

Dobro. Pa če gremo tako daleč, da dopustimo možnost, da jugoslovanska vlada ni mogla vedeti za to, kaj njeni trgovski podaniki počno za njenim hrbtom, potem velja vprašati, kaj je storila, ko je zgoraj poročani škandal prišel na dan. To razkritje namreč ni spravilo v zadrego samo vlado Rodezije ampak tudi marsikatero zapadno vlado, kjer zdaj raziskujejo celotno vprašanje. Vprašujemo: Kaj pravi na vse to jugoslovanski tisk? Kaj pravi jugoslovanska vlada? Kaj pravi jugoslovanski parlament? In kaj pravijo sami oni tovariš predsednik?

Tu se špegelj, grešna duša, ne pa da se vtikaš v arabsko-izraelske mahinacije in svojo deželo zavajaš v nove finančne in politične avanture!

Samostojnost Ohrida

Meseca avgusta (KT 339) smo poročali o proglasitvi Makedonske pravoslavne cerkve za samostojno pod lastnim nadškofom Dositejem. Značilnost, da niso imenovali lastnega patriarha, bi govorila, da so se hoteli vrniti na stanje pred odlokom sultana Mustafe III., ki je ukinil dotedanjo samostojnost ohridske nadškofije, in da puščajo vrata odprta, da bi prišli - podobno kot grška Cerkev - pod jurisdikcijo vaseljenskega patriarha v Carigradu. Zaenkrat ni moč ugotoviti nobene spremembe v odnosih z ostalimi pravoslavnimi Cerkvami, ki so nekako bojkotirale ohridsko proglasitev samostojnosti dne 19. julija. Pač pa je meseca avgusta makedonski nadškof Dositej obiskal makedonske izseljence v Združenih državah in v Kanadi (v spremstvu makedonskega vladnega tajnika za verska vprašanja Doneta Ilievskega).

Da je bila proglasitev cerkvene neodvisnosti prej narodno-politična poteza kot pa verska, ni nikakega dvoma. Iz tega vidika bi bilo torej lažje razumeti srbski odpor do te proglasitve - v domovini, pri izseljencih ali med emigranti.

Vendar pa se nam zdi ta odpor kratkoviden in celo politično nelogičen. Vprašanje je globlje in zadeva celokupno makedonsko in balkansko problematiko. Kot je znano, so Makedonci naseljeni v Jugoslaviji, Bolgariji in Grčiji. Medtem ko jih Grčija enostavno ne prizna, jih Bolgarija smatra za Bolgare in doslednotemu zahteva zanje (in zase) vse ozemlje, ki ga Makedonci-"Bolgari" poseljujejo. Iz tega je potem tudi jasno, zakaj nikdar ni moglo priti do iskrenih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo odnosno med Srbijo in Bolgarijo. Komunistična politika priznanja posebne etnične skupine Makedoncev, vključene v jugoslovansko federacijo, je nevarno ranila bolgarsko stališče, ki je prav zaradi tega močno izgubila na svojem pomenu. Dositejev obisk v Kanadi, ki šteje številčno in politično močno makedonsko skupino, ki pa se je doslej v glavnem identificirala z Bolgari - potrjuje vtis, da se je po proglasitvi samostojne makedonske Cerkve nekaj premaknilo med makedonskimi izseljenci. Medtem ko so doslej jemali vsaj z rezervno obstoj jugoslovanske republike Makedonije, so z obnovitvijo samostojne Cer-

kve spoznali, da se jim dejansko odpirajo nove - politične perspektive.

Čeprav se zdi cena, ki jo plačujejo Srbi za makedonsko samostojnost visoka, cena, s katero se mnogi nikdar ne bodo sprijaznili in ki je bila v veliki meri tudi vzrok (čeprav često privlečen za las) Dionizijeve avanture v emigraciji, velja premisliti, če je brez te cene možen resničen in trajen mir na Balkanu. Ali izguba "Južne Srbije" ter priznanje makedonske politične in kulturne samobitnosti istočasno ne pomeni, da je to pot v rešitev spora med Srbijo in Bolgarijo? Če - tudi slednja ne kaže znakov, da bi se sprijaznila z novim dejstvom, postaja vendar njeno vztrajanje na bolgarski makedonščini nevzdržno, kakor hitro ga večina Makedoncev odklanja.

Vemo, da jo vsled gornjega stališča utegnemo dobiti po prstih, češ, naj se ne vtikamo v srbska posla. Gre za dvoje: če živimo v skupni federaciji ali celo v konfederaciji, se nas mir na Balkanu prav toliko tiče kot se tiče Srboc recimo proti Avstriji in Italiji. (Iz istega razloga ne moremo in ne smemo biti ravnodušni do srbsko-hrvatskih odnosov.) Drugič: Slovenci smo v svoji nedavni zgodovini morali plačati hud ozemeljski davek za to, da smo obstali kolikor toliko nemoten na okrnjenem ozemlju, pa smo zato v stanju soditi, ako ni dolgoročno to edina ali življenjsko optimalna rešitev. Niso samo Srbi izgubili svojo Peč in Skoplje, tudi mi smo izgubili "zibelko slovenstva" in še marsikaj povrhu.

Polemike se boje

"Dachauski epilog" polkovnika Andreja Glušiča, ki smo ga objavili v junijski številki (KT 337), je vzbudil polemiko, nekaj jeze in kajpak tudi nerazumevanje. Pritožbo, ki smo jo posredno prejeli z gotovega mesta, bomo radi objavili, kakor hitro nam bo njen avtor to dovolil. Do takrat pa jo pošiljamo g. Glušiču, da mu odgovori neposredno.

Do tu ne bi bilo nič narobe in bi samo potrjevalo našo dosedanje prakso. Kar nas moti, je zapisano stališče, da objavljanje takih člankov, kot je bil Glušičev, povzroča politično razdvojenost slovenske zdomske skupnosti, in da zato obsoja Glušičev "nenadni, neizzvani, neosnovani in zato popolnoma nerazumljivi izbruh" v omenjenem epilogu.

Videti je, da si v osnovah nismo soglasni. Svobodno razpravljanje je vendar eden od pogojev za obstoj demokratične družbe in sistema. Brez tega diskusija in s tem pluralistična družba ni samo nemogoča, ampak je tudi nemogoče vsako iskanje resnice, iskanje dejstev, je končno nemogoč vsak resnični napredek. Svobodna beseda, svobodno razpravljanje, je cena, ki jo plačujemo, da smo svobodni. To sta siamska dvojčka, ki ju ni mogoče razdvojiti. Alternativa je totalitarna družba.

Ne izključujemo, da je šel morda g. Glušič predaleč v svojih trditvah. Tudi, da se je mogel kje motiti. Toda to mu ne sme preprečevati, da ne bi smel povedati svojega mnenja, ki je bilo zapisano v dobri veri.

Naloga svobodnega tiska, predvsem še neodvisnega tiska, je posredovati izmenjavo mnenj, omogočiti razpravo in pomagati pri odkrivanju dejstev. Za to je bil 'Klic Triglava' ustanovljen pred dvajsetimi leti in to je pglavitni smisel njegovega obstoja danes.

Podtikanje, da to vendar vodi v razdvojenost in v spore, pa je navadna čenča, kateri ne bi smeli zapadati resni ljudje, ki se trkajo na prsa, kako se bori jo za svobodo naroda v domovini in proti komunistični diktaturi v njej.

Andrej Uršič

Dvajset let je minilo 31. avgusta, odkar so ugrabili in umorili Slavka Uršiča - soustanovitelja Slovenske demokratske zveze v Gorici in sourednika "Demokracije". Oznaši so tedaj v Kobaridu, ki še ni bil zaseden od Jugoslavije, s prevaro zvalili Uršiča v zasedo, kjer so ga napadli in potem odvedli skozi gozdove do Volč, kjer so ga prepeljali preko Soče v Jugoslavijo. Njegovo truplo je bilo pozneje najdeno na tolminskem pokopališču.

Neizpodbitno drži, da so jugoslovanski komunisti napadli in ubili Uršiča samo zato, ker jim je bil kot demokrat in politični aktivist nevaren. Niso mu mogli očitati nikakšne kolaboracije, niso mu mogli naprtiti nobenega izdajstva - spravili so ga s poti, ker so se ga kot demokrata bali. To je resnica, ki jo morajo novi rodovi v domovini poznati, da bodo lahko nekega dne vrnili čast in spoštovanje možu, ki je na svojski način dal svoje življenje za to, da bi njegov narod mislil, delal in živel svobodno.

Kraljevski zvodniki

Čeprav ne smatramo, da je treba še reševati monarhistično vprašanje med nami, vprašanje, ki ga je vsaj za Slovence bivši kralj Peter sam že zdavnaj rešil, njegova poslednja "poruka" molče prehaja preko važnega faktorja, na katerega velja opozoriti. To so kraljevi "svetovalci". Čeprav se kralj kesa in posipa s pepelom - hudobni jeziki trdijo, da vsled bolezni, ki ga trpinči, - njegova izjava izzveni, kot da je bil žrtev "svetovalcev".

Če že velja stališče, da monarh ne more biti odgovoren in klican na odgovor zaradi političnih dejanj, ki so bila izvršena v njegovem imenu, je prav tako res, da mora biti potem zanja odgovorna vlada ali pa svetovalci, ki jih je ta vlada postavila. Če take vlade (ali v emigracijskih prilikah splošno in po monarhu priznanega odbora) ni, pa si potem kralj sam izbira svetovalce in posluša njihov nasvet, sam nosi vso odgovornost za dejanja, ki sledijo iz tega. Alternativa bi bila, da se potem sploh ne spušča v sporna in politična vprašanja. Bivši kralj Peter je s svojimi cik-cak posegi sebi in stvari več škodil kot koristil.

Po smodniku diši

Pred zaključkom uvodniškega dela našega lista smo prejeli obvestilo domovinskega sodelavca, da se doma počasi spet nekaj kuha. (Da "nekaj visi v zraku", so nam poročali tudi iz Trsta.) V stvari da gre za postopno in načrtno ojačevanje Rankovičeve frakcije, ki še zdaleč ni bila onesposobljena. Naš domovinski sodelavec pripravlja o tem poročilo, katerega, upamo, bomo lahko objavili že v prihodnji, oktobrski številki "Klica Triglava".

UREDNIŠTVO

Več domišljije!

Od političnega sodelavca

Prav je imelo uredništvo, ko je lani v maju na ovitku 'Klica Triglava' zapisalo "Preveč ideologije - premalo domišljije!" Ta ugotovitev se je nanašala na nič manj dobro naslovljeni prvi uvodnik "Politiki ali dogmatiki". Na to sem se spomnil, ko sem te dni prebiral polemiko ob dr. Žebotovi "Sloveniji", kot jo je objavljala del argentinskega slovenskega časopisja odn. kot je ob tej knjigi molčal del istega časopisja.

Šlo mi je na smeh, ko sem bral levite na račun dr. Žebota, ki da je hotel dialog z režimom doma, pa mu je ta knjigo prepovedal še preden jo je prebral - in slično. V Evropi še nisem naletel na slovenskega človeka, ki ne bi smatral, da je prof. Žebot objavil in dopolnil svoje članke iz 'Slovenske države' v knjižni obliki predvsem zato, da bi bili dostopni povprečnemu slovenskemu človeku v domovini, ki vpije po politični perspektivi. Režimu ta knjiga ni bila potrebna, saj je za njeno vsebino v glavnem vedel že prej, ko je članke bral v 'Slovenski državi'; celo zagrebški 'Vjesnik u srijedu' je tedaj polemiziral o člankih.

Vse to je potrjeno z dejstvom, da so slovenske manjšine, na pragu domovine, torej v dnevnem stiku z domovino, knjigo prav razumele, sprejele in pozdravile. Na Koroškem, na Goriškem in na Tržaškem. Kaže, da je bila knjiga vse slabše sprejeta in tem bolj napačno razumeta, kolikor dlje od domovine je bila brana... Tudi to je značilno.

Vendar pa ni to čisto nič novega. Je le logična posledica stališča, da smo "ideološka emigracija". Kako morete potem pričakovati česa drugega? Najmanj zamero žanjete, če ne celo postopno izobčenje iz te "ideološke emigracije", kakor hitro računate z evolucijo in temu odgovarjajoče iščete praktičnih možnosti, kako izboljšati stanje v domovini - če to ni v skladu z ideološko zgrajeno slovensko emigracijo...

Bilo bi smešno, če ne bi bilo pomilovanja vredno, kako daleč za časom korakajo nekateri emigranti; kot da se ni v svetu ničesar zgodilo in kot da je usoda celega sveta odbisna samo od ideologije...

Dobro bi bilo pogledati, koliko marksistične ideologije je še ostalo v jugoslovanski komunistični partiji. Njeni člani se namreč nanjo požvižgajo in jo uporabljajo le še, kadar in kakor jim to taktično odgovarja. To je vsa resnica. Zato je nerealno goniti neko ideologijo, ki je v domovini že skoro nihče več ne jemlje resno, prav gotovo pa ne ljudje izven ZKJ. To tudi pojasni, zakaj ekonomska kriza ne more biti rešena z ekonomskimi merami in reformami. Kriza je vendar po svojem bistvu politična, ne pa ideološka ali gospodarska in rešiti jo je mogoče samo s političnimi sredstvi. To vedo in med štirimi očmi priznava celo komunistični veljaki sami. A jo odklanjajo, ker bi vendar pomenila konec njihove "ablasti". Zato zganjajo reforme in poskušajo na vse mile viže, kako bi poslednje in časovno neizogibno srečanje s stvarnostjo zavlekli in odgodili, kolikor je le mogoče.

V takem položaju neka ideološka emigracija ne predstavlja za režim absolutno nobene nevarnosti. Dokler se je Djilas boril z ideološkimi mlini na ve-

ter, so ga pustili pri miru. Ko pa se je spustil - povsem neizogibno, če je hotel biti sebi dosleden - v konkretna politična vprašanja, so lopnili po njem. Isto je doživel prof. Mihajlov. In ista usoda je zadela Žebotovo "Slovenijo", toda v poslednjem primeru s to razliko, da se dr. Žebot ni dosti spuščal v ideološke polemike, ampak je politične probleme zagrabil politično. To najbolj pojasni njegov odgovor na vprašanje na nedavnem zborovanju na Tržaškem, kako to, da domovi na nima ekonomskih genijev. "Kar domovina potrebuje, je politični genij, ekonomskih pa ima na pretek..."

Tudi partiji so divji...

Od domovinskega sodelavca

Ko je pred leti potres porušil Skopje, je bilo po Sloveniji slišati vzdih: "Gorje Slovencem!" Ta vzdih je prešel v jedko šalo, ko so Izraelci nabili Arabce in je beograjska vlada naročila pobirati "prostovoljne" prispevke za Arabce. In ko je veleposlanik Soldatič 22. avgusta odpiral v Mehiki zdravstveni center "Jugoslavija" - kot darilo jugoslovanske vlade "ljudstvu prijateljske Mehike", bi lahko še z večjo jedkostjo spet vzdihnili "Gorje Slovencem!"

Toda to pot je kri zavrela tudi slovenskim partijcem, ki so javno kritizirali beograjsko megalomanijo. Saj ni čudno: Slovenija se je že izpred vojne dobe borila s pomanjkanjem bolnišnic in z zaostalostjo opreme in objektov pri obstoječih. Že pred vojno so bolniki spali "na tragah" in po hodnikih ali pa celo dva v eni postelji. V tem se vse do dneva današnjega ni nič spremenilo. Na ontološkem zavodu se udara streha; bolniki, tudi upokojenci, morajo zdaj prispevati za zdrava vila in zobarji v glavnem le še zobe derejo. Tudi protez ni več zastoj na socialno zavarovanje - vse to po dvajsetih letih "socialne osvoboditve". Toda "prijateljskemu mehikanskemu narodu" velikodušno podarimo zdravstveno ustanovo, v kateri bo dobivalo preventivno zdravstveno varstvo 200.000 ljudi.

Ljudje tako razsipanje tem bolj občutijo, ker morajo po 10-14 dni čakati na izplačilo mesečnih plač, včasih še te samo 80% ali celo manj. Če temu dodate še v nebo vpijočo krivico s pokojninami, potem je lahko razumeti ljudski gnev: Slovenija, kjer so cene najvišje, dobiva najnižje pokojnine - do 68% od plač. V Srbiji in Črni gori pa, kjer je življenjski strošek manjši, pa izplačujejo do 95% od plač. Obljubili so izenačenje - a so že snedli besedo. Nič se ne bo spremenilo.

Če kaj, potem je ta poslednji mehikanski primer ponoven dokaz, zakaj Jugoslavija potrebuje demokratičen sistem: da bo njena vlada nekomu odgovorna in da jo bodo izvoljeni, ne postavljeni, ljudski poslanci v parlamentu lahko klicali na odgovor. Ker vsaka oblast korumpira, absolutna oblast pa korumpira absolutno, ni učinkovite alternative temu pluralističnemu političnemu sistemu. To je v danih prilikah najbolj pomemben razlog, zakaj mora prenehati politični monopol komunistične partije, ki že prehaja v politično norost, če zaenkrat opustimo vse svečano deklamiranje o človeškem dostojanstvu, svobodi, samoodločbi in po dobrih finisah. Problem je kristalno jasen: če so državljani dolžni plačevati davke, potem morajo imeti pravico in možnost, da brez kakega pritiska odločajo, - kdo bo z njihovim denarjem upravljal. Vse, kar ni s tem v skladu, se imenuje v slovenskem jeziku - kraja. Noben kristjan ne more biti proti pomoči sočloveku, če je je ta potreben. Toda o tem naj odloča on sam, če gre za njegova sredstva.

SVOBODO MIHAJLOVU!

Liberalna Internacionala je proslavila svojo dvajsetletnico s kongresom v Oxfordu, Anglija, od 2. do 5. septembra. To je bil njen trinajsti kongres. Prisostvovala so mu delegacije iz Belgije, Danske, Finske, Francije, Izraela, Indije, Italije, Luxemburga, Norveške, Nizozemske, Švedske, Velike Britanije in Zahodne Nemčije ter opazovalci iz Camerona, Kanade, Hong-Konga, Južne Afrike, Malavija, Španije, Turčije in ZDA. Kongresu so prisostvovali tudi delegacije liberalnih emigrantov iz Estonije, Poljske in Jugoslavije. Med vidnimi osebnostmi so bili Don Salvador de Madariaga, španski pisatelj in filozof mednarodnega slovesa, dr. Erich Mende, voditelj nemške stranke svobode, Jeremy Thorpe, voditelj britanske liberalne stranke, Giovanni Malagodi, glavni tajnik italijanske liberalne stranke, prof. Toxopeus, vodja holandske liberalne stranke in sedanji predsednik Internacionale, M. Masani, voditelj indijske liberalne stranke, Lord Gladwin, in drugi. Od Zveze liberalov iz Jugoslavije so se kongresa udeležili dr. Ljubo Sirc, podpredsednik izvršnega odbora Slovenske demokratske stranke, Nenad Petrović, tajnik srbske skupine v Zvezi in tajnik mednarodnega odbora liberalnih emigrantov, in Alojzij Zupan, tajnik delovnega odbora slovenske skupine v Zvezi.

Sprejetih je bilo devet resolucij in "Oxfordska Izjava 1967". Resolucije izražajo podporo Združenim Narodom in njenim policijskim silam, ki vzdržujejo mir, in zahtevajo, da se kompetence teh sil jasneje določi, vključno pogoje pod katerimi jih je možno umakniti z gotovega področja; obsojajo provokacije kitajskih komunistov, obenem pa izražajo mnenje, da bi moral Kitajsko predstavljati v OZN Peking, medtem ko bi Taiwan (Formoza) moral postati poseben član OZN; menijo, da ne more biti trajnega miru na Srednjem vzhodu brez direktnih pogajanj med arabskimi deželami in Izraelom, ki bi dovedla do priznanja izraelske države in ureditve problema beguncev; obsojajo sedanji režim v Grčiji in podpirajo mednarodni pritisk, ki naj dovede do obnove demokracije; pozivajo vse stranke, ki so vpletene v vojno v Vietnamu, da prenehajo z bombardiranjem in drugimi vojaškimi akcijami, da bi tako prišlo do premirja in mirovnih pogajanj; podpirajo apel čehoslovaških pisateljev, umetnikov in znanstvenikov, ki so ga pretekli mesec poslali na Zapad, v katerem zahtevajo svobodo izražanja na Češkoslovaškem; podpirajo pravico do svobodnega izražanja pisateljev, ki so v komunističnih ječah - Sinjavskega, Daniela in Bukovskega v Sovjetski zvezi, Mihajlova v Jugoslaviji in Kurona in Modzelewskiego na Poljskem - in vseh pisateljev, ki iz istih razlogov trpijo v Španiji in Portugaliji; propagirajo integracijo industrijskih dežel v Evropi in olajšanje pogojev za vstop članic Svobodne trgovinske zone (EFTA) v Evropsko gospodarsko skupnost (EEC) ter ustvaritev velikega evropskega trga, ki naj bi bil odprt vsem demokratskim deželam, ki se trenutno še ne morejo vključiti v evropsko politično skupnost; priporočajo tesno sodelovanje vseh narodov in dežel zahodne Evrope na področju znanstvenega raziskovanja in tehničnega napredka; pozdravljajo uspešno zaključitev razgovorov "Kennedy Round" in smatrajo, da je potrebno čim bolj razviti trgovino z deželami v razvoju in jim nuditi konkretno pomoč; obsojajo rasno diskriminacijo in pozivajo vse vlade, da podprejo sankcije proti Smithovemu režimu v Rodeziji, da izvršijo pritisk na Portugalijo, da da neodvisnost Mozambiku in Angoli, in da proučijo možnosti totalne gospodarske blokade Južnoafriške Unije; enako pozivajo vse vlade, da se poslužijo svojega vpliva v OZN, da bi prišlo do miru in svobode za vse ljudi v Kongu, Nigeriji in Sudanu.

"Oxfordska Izjava 1967" najprej potrjuje načela izražena v Liberalnem Manifestu, ki ga je Internacionala sprejela v Oxfordu l. 1947, in definira mnenje liberalov iz dvajsetih dežel, prisotnih na letošnjem kongresu, o razvoju v svetu v zadnjih dvajsetih letih. Izjavlja, da je osnovna naloga sedanjega časa podreditev tehnoloških sil v prid človeštva. Sredstva za to je mogoče najti samo v razvoju svobodne družbe razgledanih in odgovornih državljanov. Tako družbo pa je mogoče ustvariti in obdržati samo z vztrajno privrženostjo liberalnim načelom. Sodelovanje in solidarnost med svobodnimi ljudmi ne smeta biti omejena z nezdravo centralizacijo in izigravanjem parlamentarnih institucij. Izjava izraža mnenje, da je gospodarsko načrtovanje sicer nujnost, a da ne sme imeti za cilj eliminiranje autonomije privatnega gospodarskega sektorja. Delavci in uslužbenci morajo imeti pravico, da odgovorno sodelujejo pri vodenju, stabilnosti in razvoju podjetij, v katerih delajo, in da imajo v teh podjetjih finančni interes. Izjava obsega tri in pol velikih strani tipkanega teksta in jo je na kratko nemogoče prikazati v vsem svojem pomenu. Vsekakor daje liberalnemu pokretu moderno vsebino, ki nima ničesar skupnega z liberalizmom 19. stoletja. To je važno zlasti za nas Slovence in nekatere druge v Evropi, pri katerih se liberalizem meri po predvojnih odnosih med klerikalci in liberalci.

Na kraju naj omenim, da je izvršni odbor Internacionale odbil prošnjo skupine prof. Bogdana Radice, da bi postala pridružen član kot posebna hrvaška skupina. Zveza liberalov iz Jugoslavije ni nasprotoval prošnji, toda izvršni odbor je smatral, da tako članstvo ne bi bilo v skladu s pravili Internacionale.

ALOJZ ZUPAN

'TEŽKO JE BITI SRB'

Bivši vladika bivše ameriško-kanadske eparhije (pravoslavne škofije) Dionisij je potem, ko sta ga razrešila srbski patriarh German in Arhijerejski sabor v Beogradu, poskušal ustanoviti novo, antikomunistično srbsko pravoslavno Cerkev v svobodnem svetu. Vladika Dionisij je bil odstavljen zaradi številnih tožb in pritožb ameriških in kanadskih Srbov čez njegovo nemoralnost in številne druge umazanije, ko je odbil, da bi priznal cerkveno sodišče in sodnike, ki jih je odredil Arhijerejski sabor v Beogradu.

To je šlo v račun srbskim "nacionalistom" in "antikomunistom" dr. Slobodanu Draškoviću, Milanu Šijačkemu in dr. Ranku Brašiću v ZDA; dr. Milošu Sekuliću, generalu Radoviću in majorju Delibašiću v Veliki Britaniji; ppolk. Piletiću in Stevanu Trivuncu v Franciji in mnogim drugim Srbom v emigraciji širom sveta. Vsi ti so se zbrali, da bi izkoristili odstavljene vladike Dionisija v svoji "borbi" proti brezbožnemu komunizmu. S pomočjo nekega ukrajinskega vladike, ki je postal vladika za časa Hitlerja, so povzdignili na položaj vladike nekega bivšega poročnika, ki je dobil ime Irinej.

Tej "edino pravi" srbski pravoslavni Cerkvi v svobodnem svetu se je pridružilo tudi nekaj srbskih duhovnikov. Pri družilo se ji je tudi veliko število Srbov v emigraciji, takoimenovanih monarhistov, kajti kralj Peter je s svojim proglasom 15. junija 1963. dal polno podporo razkolnikom in označil srbskega patriarha in srbske vladike v Jugoslaviji za "rdeče".

O vsem tem je takrat poročal tudi KLIC TRIGLAVA. Kmalu za tem pa je prišlo do raznih cirkusov in komedij. Vodilni razkolniki so se začeli med seboj napadati in prepirati z bivšim vladikom Dionisijem, tako da je prišlo dejanjsko do več razkolniških pravoslavnih cerkev. Londonski doktor dr. Miloš Sekulić npr. je imel svojo in svoje pape, a dvokat Brašić v Ameriki se je držal Dionisija, medtem ko je profesor dr. Drašković, vodja "jeklenih Srbov", napadal Dionisija, Brašića, Sekulića in druge. Kupovale in zidale so se nove cerkve za Dionisijevo sekto in podsekte in ogromno denarja je bilo potrošeno za sodne razprave, posebno v ZDA, kjer so se vmešali tudi nekateri senatorji kot npr. senator Dodd. Kralj je potoval po svetu na račun razkolnikov in dajal podporo vsem mogočim akcijam Dionisijeve sekte. Bilo je zelo zabavno. O vseh teh zadevah in nezgodah pa KLIC TRIGLAVA ni poročal iz enostavnega razloga, ker je bilo težko ugotoviti - čeprav je bila stvar zanimiva - kdo pije in kdo plača.

ZAPELJANO KRALJEVSKO VELIČANSTVO

Sedaj pa se je stvar zasukala v novo smer. V odprtem pismu dr. Ranku M. Brašiću 25. julija t.l. pravi kralj Peter med drugim sledeče: "Prišel sem do zaključka, da ste Vi in gen. Miličević krivi za veliki razcep v Srbski Cerkvi v emigraciji". "Zato sem odločil, da od tega trenutka niste več moj pravni in politični svetovalec, kakor tudi da gen. Miličević ni več šef Kancelarije (urada) in Adjutant." Podobno pismo je poslal tudi gen. Todoru Miličeviću. Jasno je, da je to povzročilo med razkolniki veliko zmešnjavo.

Kot strela z jasnega neba pa je razkolnike zadelo odprto pismo kralja Petra 6. avgusta. Če upoštevamo, da je večina razkolnikov sestavljala nepismena, apolitična in neinteligentna emigrantska masa, ki je vedno poslušno sledila svojemu "vrhovnemu komandantu", kamorkoli jo je že popeljal, je jasno, da mu bo ta masa tudi v bodoče slepo sledila. Jasno je tudi, da se bodo vsi razkolniški voditelji, od takozvanih vladik Dionisija in Irineja naprej, znašli brez vojske, brez pristašev. A to pomeni tudi brez prostovoljnih prispevkov, cerkvenih davkov in velikih dohodkov od krstov, rezanja slavskega kolača, porok in pogrebcev.

Odprto pismo se glasi:

"Vsem Srbom in Srbkinjam v svobodnem svetu!

Pred štirimi leti, 15. junija 1963, sem po nasvetu brezvestnih kvazi prijateljev in svetovalcev izdal svojo "Poruku" (sporočilo) in vas pozval, da se pridružite odpadniku Srbske Cerkve g. Dionisiju Milivojeviću. Kot Kralj Jugoslavije sem se protiustavno vmešal v notranje zadeve Srbske Cerkve in obsodil vso njeno hierarhijo. Tisti, ki so mi sve tovali, naj obsodim našo Cerkev v domovini, so dejansko vnesli politiko v to božansko ustanovo. S tem so nekateri, na žalost, hoteli potom Cerkve in v Cerkvi kovati svoj politični kapital in pridobiti večino v nekaterih nacionalnih organizacijah. Eden od teh se je potem, ko je zanetil iskro v srbskih vrstah v emigraciji, vrnil v Jugoslavijo, čeprav je v naših vrstah igral vlogo enega največjih "antikomunističnih borcev", in se danes svobodno sprehaja po Jugoslaviji.

Od takrat do danes pa so mi gotovi ljudje, ki so vdani monarhiji in meni osebno, poslali svoje prošnje in nudili dokaze, da naša Cerkev v domovini izvršuje svojo božansko misijo. Zahvaljujoč predvsem nekaterim tujim prijateljem našega naroda, ki so temeljito proučevali prilike v naši domovini, sem dobil dovolj dokazov, da naša Svetosavska Cerkev uspešno izpolnjuje svojo misijo v pogojih, ki so nam vsem dobro znani.

Jasno uvidevajoč kako zelo sem pogrešil, imam kot vaš Kralj dovolj moralne hrabrosti, da svojo napako napram vam in svoj greh napram Srbski Cerkvi javno priznam in da se iskreno pokesam.

V teku preteklih štirih let so naši ljudje postali tako sprti med seboj, da povsod, kjerkoli se nahajamo, dajemo žalostno sliko o sebi, svoji domovini in svojem narodu. To je prodrlo celo do naroda doma. Čas je, da se zaustavimo in da trezno in resno premislimo, kam smo krenili in do kakšnih posledic bo prišlo za nas v svobodnem svetu, in za naš narod doma, zaradi takšnega početja.

Danes, ko se svobodoljubni narodi sveta združujejo proti vsem tiranijam; ko vse krščanske cerkve vodijo razgovore in iščejo stičnih točk, da bi se združile v borbi proti brezbožnim; danes, ko se bije odločilna bitka med svobodo in tiranstvom, mi Srbi smo pozabili zakaj smo v emigraciji in eden drugega javno žigosamo in obtožujemo. Potrošili smo ogromno denarja, ki so ga zaslužili poštene srbski ljudje s svojim znojem v svobodnem svetu, da bi stopali pred sodišča svobodnih in demokratskih dežel in drug drugega napadali. S tem škodujemo narodu, iz katerega smo izšli in ubijamo v njem še ono malo nade, ki jo ima v nas v svobodnem svetu. S to neslogo samo pomagamo vzdrževati brezbožni komunizem v domovini in vse sovražnike srbstva in naše skupne države Jugoslavije.

Ob tej priliki se obračam na vse vas ne le kot Kralj ampak tudi in še bolj kot sin mučeniške Srbske Cerkve. Pozivam vse dobre, poštene in Cerkvi vdane Srbe in Srbkinje, da se vrnejo z zgrešene poti k svoji Svetosavski Cerkvi. Naša Cerkev je v zasluženi domovini, a mi v svobodnem svetu smo samo njen majhen del. Pozivam vse prave Srbe in Srbkinje, da se ločijo od onih, ki zastopajo in priporočajo cepljenje Cerkve in podpirajo razrešenega bivšega episkopa Dionisija.

Škoda, povzročena z našim dosedanjim početjem, je ogromna za vse nas. Poleg tega, da škodujemo, mi tudi neoprostljivo grešimo napram srbskemu narodu in svoji Cerkvi, v kateri smo krščeni, poročeni in odgojeni v svetosavskem in kosovskem duhu. Nam so potrebni: mir, sloga in združitev sil.

Upam, da sem kot Kralj in kot človek pokazal dovolj državljanske in moralne hrabrosti, da priznam svoj greh. To pričakujem tudi od vseh pravih Srbov, ki so krenili na napačno pot. To - in nič drugega!

6. avgusta 1967, Monte Carlo, Monako.

Peter II."

KDO SO KRALJEVI PRIJATELJI ?

Oseba, o kateri kralj Peter govori v prvem odstavku, je eden od vodilnih razkolnikov, Dušan Kasapinović, urednik "Ravnogorskega Borca", ki je bil ožji kraljev svetovalec. Zanimivo pa je medtem to, da je kralj Peter uvidel, da je na zgrešeni poti "zahvaljujoč v glavnem nekaterim tujim prijateljem našega naroda". Njemu so zmeraj bili važnejši "tuji prijatelji", tudi takrat ko je po njihovem nasvetu 12. septembra 1944. pozval vse, da naj zapuste Dražo Mihajlovića in se pridružijo Titu, da naj se osnuje vlada Tito-Šubašić in regentstvo, itd.

Ko je bil 1. 1946 osnovan Jugoslovanski narodni odbor pod vodstvom Slobodana Jovanovića, v katerem so sedeli preostali emigrantski politiki - predvsem srbski (od Hrvatov je bil samo Vilder), je kralj Peter predstavljal največjo zapreko za neko solidno delovanje v emigraciji. JNO je poskušal do neke mere ohraniti in izkoristiti kraljevo avtoriteto in biti tako neke vrste neuradna vlada. Toda kralj Peter je z rokami in nogami javno, a še bolj pogosto tajno, delal proti avtoriteti JNO med emigranti. Poleg tega je stalno dajal vsemogoče, včasih docela idiotske izjave tujim novinarjem. Dolgovi na raznih straneh, škandali raznih vrst, biografije tako njega kot kraljice Aleksandre in drugo je pripomoglo, da ga noben resen človek na svetu ne jemlje resno in da ga nihče več ne ceni.

Pisma Brašiću in gen. Todoroviću, kakor tudi kraljevo "Saopštenje" (odprto pismo), so povzročili med razkolniki veliko reakcijo. Dr. Brašić je priletel v Monte Carlo z letalom, da bi videl kralja (ki je bil "kum" pri poroki njegovega sina pred nekaj leti v New Yorku), toda kralj ga ni hotel sprejeti. Drugi so dajali svoje izjave, v katerih so trdili, da so kraljeva pisma in njegovo odprto pismo komunistični falzifikati. Zato je kralj Peter dal še eno javno izjavo, "... da bi odpravil gotove zlonamerne in neosnovane glasove..." Iz te izjave je razvidno, da je šel 12. julija v bolnico na zdravljenje sladkorne bolezni in da je bil štiri dni v nezavesti, a da je sedaj vse v redu in da je svoja pisma Brašiću in Miličeviću napisal potem, ko je bil spet pri zavesti.

Masa takojimenovanih "monarhistov", ki mu je sledila v razkol, mu bo sedaj nedvomno sledila tudi izven razko *

Z doraščanjem novih generacij v Sloveniji prihajajo na površje ljudje, ki slabo poznajo pretekla dogajanja, a vcolikor jih poznajo, jih poznajo samo z ene plati - komunistične. Ti ljudje so prepričani, da so objektivni in jim je to prepričanje težko zameriti. Komunistično presojanje dogodkov in odnosov je ono, kar je enostranska vzgoja dosegla v Sloveniji in Jugoslaviji v teku zadnjih dvajset let. To je bil tudi cilj stare generacije KPS in KPJ in komunističnega pokreta na sploh. S tem naj bi se ustvarilo vzdušje, v katerem bi drugačni interpretaciji družbenih odnosov in dogajanj v svetu in doma avtomatično ne bilo mesta. Še več: čeprav je novim generacijam jasno, da je sedanje stanje v deželah s komunističnimi režimi nevzdržno s stališča demokracije, mnogi predstavniki teh generacij so podzavestno čustveno navezani na sedanji sistem, ker drugega sistema niti ne poznajo niti ne razumejo. Komunistična propaganda, ki predstavlja osnovo vzgoje v komunističnih deželah na vseh nivojih - osnovnošolskem in fakultativnem, jim je vcepila nezaupljivost do sistemov, v katerih obstoja politični pluralizem, a posebno do sistemov, v katerih prevladuje nerazpoloženje napram komunizmu. Po njihovem mišljenju je nekaj narobe, ako prevladuje tako razpoloženje - to pa zato, ker imajo enostransko znanje preteklosti in sedanjosti.

V ljubljanskem DELU je začel objavljati serijo člankov Janez Jerovšek, znanstveni sodelavec ljubljanskega inštituta za sociologijo in filozofijo, ki je preživel trinajst mesecev na univerzi Združenih držav Amerike in med drugim "znanstveno preučeval" odnos Amerikancev do komunizma. Kakšno predstavo imajo Amerikanci o komunizmu? Kaj vedo o njem?

* la. Toda pri tej masi se bo pojavil velik problem, posebno pri onih, ki so dovolili popom razkolniške sekte bivšega vladike Dionisija, da so jim krstili otroke, sklepal poroke in pokopavali družinske člane. Ali so njihovi otroci krščeni? Ali so poroke veljavne in ali niso morda otroci iz teh zakonov nezakonski? Ali so bili mrtvi veljavno pokopani?

Pri ogromni večini inteligentnih Srbov, ki so ves čas ostali verni dejanski Srbski pravoslavni Cerkvi, pa se pojavlja tole vprašanje: "Kaj bo kralj Peter napisal čez leto ali dve, ko mu bodo kaki drugi tuji prijatelji dali drugačne nasvete?"

Srbi imajo že od nekdaj rek: "Nije lako Srbini biti!"

VEKOSLAV FARKAŠ

POD ČRTO: (Iz ljubljanskega dnevnika)

Na ploščadi pred Figovcem (v Ljubljani) je partizanski borec Bojan S. (45) med mladimi fanti in dekletki zagledal tudi 17-letnega Miša S., ki je še posebej vzbudil njegovo pozornost. Toda ne zaradi dolgih las, ki so

Jerovšek pravi med drugim, da je za Amerikance "komunizem" (narekovaji so njegovi, kot da taka stvar sploh ne obstoja) najhujše zlo, pa naj ima "kakršnokoli" oblika. Jerovšek očitno meni, da ima komunizem različne oblike, ker trdi, da so za Amerikance Jugoslavija, Kitajska, Kuba, Sovjetska zveza, Romunija itd. "komunistične države" (narekovaji so njegovi) in da Američani ne uporabljajo besede socializem. Seveda za Jerovška je verjetno naravno, da so komunisti socialisti, socialisti pa iz rodki delavskega razreda, da o socialnih demokratih niti ne govorim. Toda to je komunistični žargon.

Jerovšek dalje pravi, da ameriškim otrokom že v ljudski šoli pripovedujejo, da so komunisti brezverci, da hočejo z nasiljem osvojiti ves svet in seveda tudi Ameriko. Mogoče bi mi Jerovšek povedal, ali vernost in članstvo v ZK (ali katerikoli KP) gresta skupaj? Pravi, da je to ameriško propagando lahko primerjati s stalinistično propagando proti kapitalizmu, ki je poznala samo črno in belo in ničesar vmes. Mar tovariš Jerovšek uči slovenske komuniste krivoverstva? Od kdaj moreta komunizem in kapitalizem koeksistirati? Od kdaj ZK priznava, da med komunizmom in kapitalizmom obstoja tudi "nekaj vmes"? In kaj naj bi to bilo?

Jerovška čudi strah pred komunizmom. Tudi nas so lovili pred in med vojno na te limanice. Toda nimajo vsi ljudje kratek spomin: sibirski koncentracijski taborišča, nasilno preseljevanje celih narodov v ZSSR, nasilje in posilstva sovjetske armade v Jugoslaviji in drugod, likvidacije deset in deset tisočev nekomunistov v Sloveniji, Jugoslaviji, na Poljskem itd., da posameznih zločinov NKVD in UDB sploh ne omenim. Jerovšek se čudi, jaz se ne.

Biti komunist v Ameriki je nemogoče, pravi Jerovšek. In vendar legalno obstoja in deluje ameriška KP. Amerika je demokratična, toda ne za "komuniste". Jugoslavija je "demokratična", toda ne za nekomuniste. M.P.G.

mu padala na ramena, niti zaradi svilene srajce z visokim, trdim ovratnikom. Dolgolasec je namreč imel na prsih dvoje odlikovanj. Ko je nekdanji borec natančneje pogledal, je zagledal red hrabrosti in medaljo za zasluge za narod. Zavrela mu je kri in mladega "leva" je zagrabil za ovratnik in ga odpeljal na stalno službo (UDV). Tu so mu medalji odvzeli, dolgolasi "odlikovanec" pa je povedal, da je obe odličji dobil od svojega prijatelja Jakoba B., ki jih je vzel svojemu očetu. (DELO 1. avg. 1967)

Skupina delavcev niškega avtobusnega podjetja je zvela direktorja podjetja iz njegove pisarne in ga vrgla čez meter in pol visoko ograjo, ki loči podjetje od ene izmed niških ulic. To naj bi bil spontan izraz nezadovoljstva z direktorjevo poslovnou politiko. (DELO 2. avg. 1967.)

"Vključujemo se v mednarodno delitev dela. Ko smo že pri tem: ali ne bi izvedli delitve dela tudi doma - da bi vsakdo delal samo tisto, kar zna?" (Milan Maver, DELO, 2. septembra 1967.) - In:

Preverite, prosim, če je še kje na svetu kakšen partner, ki ga še nismo potegnili za nos. (M. Maver, 31. avg. 67.)

KULTURA IN OMIKA

SAMOIZPOVED
ZA ZLOBCEM MIHELICEVA

Nedavno je Mira Miheličeva napisala za beograjsko "Politiko" kratek pregled snovanja povojne generacije slovenskih prozaistov, kateremu je dala naslov "V iskanju moralnih vrednosti". V članku pisateljica s skoraj klinično ostrino nakazuje razmere v slovenski prozi takoj po vojni. Uvodoma pravi, da so bili tedaj pesniki do gotove mere oproščeni naloge, "da se vključijo v aktualnost", da pa to ni veljalo za prozaiste, ki so bili pod "pritiskom", da se vključijo v "družbeno-politično akcijo". Nato nadaljuje:

"Morda je slovenski pisatelj takoj po vojni nekako romantično pričakoval, da bo s formulo nacionalnega osvojenja in osvobojenja od socialnih krivic novi svet takorekoč čez noč urejen, pa se je zato znašel ustvarjalno v negotovosti, pred raznimi dilemami, katere deloma ni znal ali ni hotel pojasniti. Mnoge je mučilo vprašanje, ali naj v svrhu okrepitve naprednega razvoja preidejo preko slabosti in pomanjkljivosti nove družbe in ne prikazujejo odnosov kakršni so, ampak kakršni naj bi bili - s plemenitim junakom, ki se žrtvuje za skupnost, na eni in očrnenim razrednim sovražnikom na drugi strani? Ali pa je njegova dolžnost, da biča slabosti in napake ter da drži ogledalo družbi in se s tem izpostavi zameri, da je sovražno razpoložen do novega reda?"

Kot je pokazal razvoj, se je slovenski pisatelj takrat odločil za prvo varianto in je tako v slovensko literaturo prišlo kratko črno-belo obdobje socialističnega realizma ali romantike z idejno-estetsko ozkostjo, ki je pisatelja ovirala v njegovem ustvarjanju, tako da so bili spisi, ki so nastali do petdesetega leta, neprimerno slabši od realistične literature iz preteklosti."

FILM: V prejšnji številki KT sem poročal o "Bitki na Neretvi". Ta propagandni spektakl je sedaj začel dobivati komične primesi. Po eni verziji naj bi igralec Orson Welles igral v tem filmu nekega četniškega vojvodo, po drugi verziji pa naj bi igral nekega partizanskega komandanta. No, ne glede na to, katera verzija je točna, je Welles za časa svojega nedavnega bivanja v Londonu dobil dve grozilni pismi, v katerih mu pretijo, da mu bodo "zagrenili življenje", ali pa še kaj več, če bo igral v tem filmu. Welles meni, da mu grozijo bivši četniki.

Priprave same za ta film pa dobivajo izgled histeričnosti. Na Makljenu je baje pripravljenih kakih tisoč vojakov, da takoj gredo "v akcijo". V okolici Prozorja jih je menda še več. Mesto Prozor je dobilo izgled, ki ga je imelo pred 24 leti. Kanjon reke Neretve je bil oči-

ščen. Skladišča v Mostarju so polna odej in druge vojaške opreme. Tovarna "Bratstvo" v Travniku dela filmsko verzijo italijanskih in nemških tankov. Iz Poljske so prišle uniforme in - da bi bila slika popolna - četniške bra de iz Čehoslovaške...

Poročal sem tudi, da namerava "Bosna film" snemati film o sarajevskem atentatu na podlagi Dedijerove knjige. Orson Welles je načelno pristal na režijo. Toda med pripravami je sarajevsko filmsko podjetje s presenečenjem ugotovilo, da bo tudi italijanski režiser Lizzani za čel snemati film na isto temo, v katerem bodo igrali Rod Steiger (Franc Ferdinand), Silvana Mangano (nadvojvodinja Sofija) in Peter Ustinov (Franc Jožef).

Orson Welles bo razen tega v Dalmaciji zrežiral tudi film "Slepi potnik", v katerem bo igral eno izmed glavnih vlog.

ŠOLSTVO: Maturanti v Jugoslaviji imajo povsod težave z univerzitetnim študijem. Vlada Srbije npr. je odločila, da bo v tej republiki samo 24.000 prostih mest na fakultetah in visokih šolah, od tega 9.800 na univerzi v Beogradu. Pogoji za sprejem na beograjski univerzi se razlikujejo od fakultete do fakultete. Na 12 fakultetah morajo vsi kandidati polagati sprejemni izpit, na drugih fakultetah pa so izpita oproščeni le odličnjaki.

Na ljubljanski univerzi se je za študij prijavilo 3.485 kandidatov, kar je okrog 100 več kot lani. Ko je ljubljanski univerzitetni svet letos spomladi odločil, da bo vpis na univerzo prost, so se zbal, da se bo povečal vpis študentov iz drugih republik, ker je bila ljubljanska univerza takorekoč edina, ki ni zahtevala sprejemnih izpitov. Kot kažejo številke, pa se je iz drugih republik prijavilo le 320 kandidatov. Kljub temu pa, da je vpis prost, bodo za študij medicine, arhitekture in muzikologije izvedli majhno selekcijo novincev, da bi ugotovili, če so sposobni za ta študij.

Ljubljanska univerza je razposlala po Sloveniji nekaj sto prošenj za prispevke v njen sklad, s katerim bi štipendirala posebno nadarjene študente iz revnih družin. Pisala je občinskim skupščinam, večjim gospodarskim organizacijam in zavodom. Več kot polovica nanje niti odgovorila ni.

Letošnji zvezni (jugoslovanski) tečaj učiteljev tujih jezikov se je vršil v Ljubljani. Ob otvoritvi sta bila navzoča tudi direktorja Francoskega inštituta in Britanskega sveta iz Zagreba. Kot predavatelji so sodelovali strokovnjaki iz Sovjetske zveze, Velike Britanije, ZDA in Francije.

Na tradicionalnem seminarju slovenskega jezika, literature in kulture, ki se je vršil pred dnevi v Ljubljani, je bilo tudi 41 tujih udeležencev iz 12 držav. Med njimi so bili trije iz Zahodne Nemčije, dva iz Avstrije, trije iz Italije, eden iz Danske in štirje iz Francije. Na seminarju je bilo tudi pet Slovencev iz Trsta in Celovca.

Ko so za šolo Majde Vrhovnik na Gregorčičevi ulici v ★

G.urednik! - Od dveh znancev iz Ljubljane sem prejel opis njunega obiska v Pragi in Budimpešti letošnje poletje. Ta opis se mi ne zdi značilen samo za razmere na Češkem in Madžarskem, ampak tudi zaradi dejstva, da tako gledata nanje človeka, ki živita v Ljubljani - torej teoretično vzeto pod istim sistemom, ki pa je očitno boljši v Ljubljani kot pa v krajih, ki sta jih obiskala. Evo kaj pišeta:

"Videli smo skoraj vse, kar je vrednega v Pragi videti. Hradčani, Karlov most itd. so edinstveni. Sicer pa je Praga žalostno siva, zanemarjena, umazana. Ceste slabe, tako, če sedaj primerjam z Madžarsko in Budimpešto, krepko vse zaostalo. Kar verjeti ne moreš, kaj se da iz tako bogate (nekdanje) dežele narediti, priti čisto na ničlo. Izgleda, da so sedaj začeli malo odvijati vijak, ker v Pragi gradijo podzemno železnico, ogromno starih, krasnih palač, restavrirajo, gradijo nove ceste, tako da sva na poti do Budimpešte vozila po samih obvozi, tako sva še bolj videla vso to revščino. Od otroka, dekleta, fanta, žene, moža, starke in starca, vse nosi hlače, gumijaste škornje, srajco, žemper. Na začetku in koncu vasi so montirani ogromni zvočniki. Čuden je pogled nanje.

No, nam so pokazali Prago - pa spet vse "ta lepe" stvari, ki so velikokrat samo za tujce. Recimo LATERNA MAGICA, kombinacija filma in dogajanja na odru. Mi smo gledali Offenbachove Hoffmanove pripovedke, nekaj čudovitega. Človek na platnu govori s človekom na odru. Platna so tri, desno, levo in na sredi, film barvast in vse gladko teče. Publika je seveda kosmopolitska, slišiš vse jezike sveta. Prav tako je nočni bar, kjer smo bili, zelo lep. Imeli so duhovit program z izredno originalno koreografijo in luštnimi deklety. Že prvi večer pa smo videli in slišali "Carmen" v Narodnem divadlu, kar je bilo spet doživetje zase, ker tako "ta prave" Carmen še nismo videli. Posrečena koreografija. Carmen čisto moderna, predstavljena v današnji čas, kar ni prav nič motilo. Gledališče je krasno, ogromno, za štiri naše opere, vestibul ena sama umetniška galerija slik. Res krasno - z eno samo malo napako: ni prostora za kajenje in te biljeterji naženejo ven pred gledališče. No, dva Angleža sta se "napravila Angleža" in mirno v auli kadila kar naprej.

Seveda ni skoraj tujca, ki pride v Prago, da ne bi šel na pivo k Fleku, t.j. restavracija z velikimi prostori in pod njo pivovarna ustanovljena l.1499. Samo tam dobiš Flekovo pivo, ki je zares odlično. Naroda se tam kar tare, seveda je tudi ogromno tujcev in letošnja novost je kabaret, ki poje in pleše - in že tudi kakšno zine. Seveda sva bila tudi "U Kaliha", kamor je hodil Švejk in še danes visi v vsaki sobi slika Franca Jožefa. Po stenah so razne karikature, a nobene slike današnjih voditeljev. Prava kuriozitet.

Budimpešta je krasno čisto urejeno mesto s prelepimi mostovi preko Donave in kar precejšnjim prometom, posebno v primeri s Prago in podeželjem sploh. Svobode govora pa prav tako ni. Naslednji dan smo si ogledali enega od umetniških muzejev, popoldne smo obhodili glavne ulice, zvečer pa smo šli na večerjo v eno izmed starih restavracij s cigansko muziko in "primernimi" cenami. Seveda je bila zasedba v glavnem tujci - Angleži, Švicarji, največ pa je bilo Nemcev. Na povratku sva vozila ob Blatnem jezeru, ki ima čudovita letovišča z modernimi hoteli in velikim udobjem za 180 forintov na dan za dve osebi, t.j. po kurzu okrog 10.100 starih dinarjev na dan! Madžari so zagrabili turizem z "velikimi rokami". Govorijo pa grozno, ne razumeš prav ničesar in bivanje je zaradi tega več ali manj zo prno. Še zdaleka niso tako prijazni do tujca kot Čehi."

J.M.

★ (Nadaljevanje kulturne rubrike)

Ljubljani kopali temelje za telovadnico, so študentje na leteli na ostanke dveh rimskih cest, dveh emonskih hiš in kanalizacijsko omrežje starega rimskega mesta. Člani seminarja za arheologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani imajo namreč nekakšen grobi "urbanistični" načrt stare Ljubljane in ko so zvedeli, da bodo začeli kopati za šolo, so se ponudili, da delo s pomočjo študentov drugih fakultet opravijo kar sami z lopatami. Bili so prepričani, da morajo tam biti rimski ostanki - kar se je izkazalo za točno. Najdbe so večinoma iz prvega stoletja po Kristusu.

STIKI S TUJINO: V Ljubljani se je vršil 10. mednarodni muzikološki kongres, katerega se je udeležilo več kot 450 muzikologov iz 30 dežel. Ljubljanska katedra za muzikologijo je edina v Jugoslaviji. Vodi jo dr.Dragotin Cvetko.

V turističnem mestecu Strugi ob Ohridskem jezeru je na takoimenovanih struških večerih poezije konec avgusta so delovalo več kot sto pisateljev in pesnikov iz Evrope, Afrike in Azije. Od zahodno evropskih dežel so na Večere prišli zastopniki iz Italije, Norveške in Francije. Od Slovencev je bil prisoten Ciril Zlobec.

Konec avgusta in v začetku septembra se je vršil v Beogradu 5.mednarodni kongres komparativne svetovne književnosti. Udeležilo se ga je 300 delegatov. Prebranih je bilo več kot 150 referatov in koreferatov.

Organizacijski odbor 3.mednarodnega folklornega festivala v Billinghamu v Angliji je povabil na festival tudi ansambl "Tine Rožanc" iz Ljubljane.

MEJNIK: Abrahama je dočakal Samo Hubad, umetniški vodja simfoničnega orkestra ljubljanskega radia in televizije (tkzv. RTV Ljubljana). Samo je sin pokojnega muzikologa Matije Hubada.

SPECTATOR

Tito je 10. avgusta odpotoval v Kairo, Damask in Bagdad na pogovore z arabskimi voditelji. Povsod so ga navdušeno sprejemali in posebno v Siriji so izrabili priložnost za divje izjave, da Arabci nočejo miru z Izraelom, da se ne bodo nikdar udali, ampak se bodo borili do končne zmage. Ob odhodu iz Aleksandrije na poti domov je Tito 17. avgusta izjavil, da se je Jugoslavija od vsega početka zavzemala za to, da bi problem Srednjega vzhoda po izraelski agresiji rešili tako, kot bi bilo najbolje za arabske države. "Rad bi povedal, da se vračamo v našo državo polni optimizma spričo pogovorov, ki smo jih imeli. Rekel bi, da v vseh arabskih državah, kjer smo se pogovarjali, vlada razumevanje v iskanju politične rešitve v sedanjem položaju," a ker so stvari v teku, se ne bi rad spuščal v podrobnosti.

To "razumevanje v iskanju politične rešitve v sedanjem položaju" so zahodni časopisi tolmačili vsak po svoje in nekateri so zatrjevali, da pomeni, da so se Arabci odpovedali vojni in se zavzeli za politično rešitev. Kartumska konferenca šefov arabskih držav ob koncu avgusta je pokazala, da se Arabci o politični rešitvi ne morejo sporazumeti in da nočejo priznati Izraela niti končati vojnega stanja z njim, češ da bi to pomenilo nagrajevanje agresije.

V zvezi s problemom Srednjega vzhoda in svojim predlogom za njegovo rešitev je Tito poslal osebne poslanice vo dilnim zahodnim, socialističnim in neuvrščenim voditeljem. Tako je poslal bivšega zunanjega ministra Kočo Popovića k De Gaulleu v Pariz, a sedanjega zunanjega ministra Marka Nikežića k Johnsonu in generalnemu tajniku Združenih Narodov U Thantu. Svetozar Vukmanović je nesel Titove poslanice v Čile, Brazil, Venezuelo in Meksiko; Petar Stambolić v Alžirijo, Guinejo, Mali, Senegal, Tunizijo in Maroko; in Miša Pavičević v Etiopijo, Ugando, Zambijo in Kenijo. Poleg tega so jugoslovanski veleposlaniki izročili Titove poslanice v Londonu, Moskvi, New Delhiju in drugih prestolnicah.

Od 4. do 6. septembra je bil v Beogradu sestanek predstavnikov vlad osmih evropskih socialističnih držav, katerega so se udeležili podpredsedniki vlad Bolgarije, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Poljske, Romunije, ZSSR, Češkoslovaške in Jugoslavije. Razpravljali so o gospodarski pomoči in sodelovanju z arabskimi državami. Po sestanku so objavili skopo sporočilo, v katerem je rečeno, da bo takšno sodelovanje "pomagalo arabskim državam v njihovih prizadevanjih, da bi prebrodile sedanje težave ter okrepile nacionalno in gospodarsko neodvisnost". Z njim se bo "nadalje izrazila solidarnost socialističnih držav z arabskimi narodi v njihovem pravičnem boju proti imperializmu in neokolonializmu".

Kot so poročali zapadni časopisi, so Romuni po dolgi in vroči razpravi dosegli, da sporočilo ni obsodilo "izraelske agresije" in obljubilo pomoč "žrtvam agresije", niti ni govorilo o "odstranjanju posledic izraelske agresije", kar se je v sporočilih prejšnjih sestankov socialističnih dežel (na katerih Romunov ni bilo) redno ponavljalo.

TRGOVCI SLABEGA SLOVESA

Konec avgusta je Tito prebil nekaj dni na Brdu pri Kranju, se povzpел na Krvavec in 4. septembra obiskal Slovenj gradec, Trbovlje in Zagorje. V Slovenjgradcu je Tito obiskal razstavo, na kateri je razstavljeno okoli petsto likovnih del 210 umetnikov iz 40 dežel. Razstava se imenuje "Mir, humanost, in prijateljstvo med narodi."

V Trbovlju se je Tito sestal s političnimi in društvenimi delavci in predstavniki delovnih organizacij, ki so ga obvestili o gotovih problemih pri njihovem delu. Tito jim je povedal, da se morajo integrirati tako, da bodo lahko izvažali, ker da je na zunanjem tržišču taka konkurenca, da samo velika podjetja lahko uspejo. Ker pa tudi taka velika podjetja ne bodo mogla dati kreditov tujim kupcem, jim bodo morale pomagati banke in državni organi.

Kritiziral je dosedanje poslovanje jugoslovanskih podjetij na tujih tržiščih, posebno v razvijajočih se deželah, ko so samo hotele koga na hitro oskubiti. Tako ne gre, je dejal Tito, ki se je tudi hvalil, kako je vedno poskušal na svoji potovanjih pripraviti politično bazo za jugoslovansko trgovino. Mi ne smemo biti slabši od zahodnih dežel, je pri bil.

Takoj nato je priznal, da je bilo med Arabci precejšnje nezaupanje napram Jugoslaviji, ki je splahnelo šele sedaj, ko si je Jugoslavija ustvarila ogromen politični kapital. Tako je med njegovim zadnjim obiskom v Iraku, Jugoslavija dobila naročilo za gradnjo štirih tankerjev. Slične možnosti ima zdaj Jugoslavija v drugih deželah. Jugoslavija ne bo mogla vedno prodajati na zahodu, kjer ima že zdaj velike težave in mora iskati tržišča med razvijajočimi se deželami. Vendar če hoče Jugoslavija uspeti v teh deželah, mora opustiti krošnjarstvo in začeti s solidno trgovino. Dozdaj je bilo tako, da so si jugoslovanski trgovci pogosto nakopali slab glas.

Tito je potem dejal, da se je zadnje čase najbolj pečal z zunanjepolitičnimi vprašanji, da pa je kljub temu sledil gospodarski reformi doma. Dejal je, da je proti novim emisijam denarja, da pa se bo moralo izdati toliko novega denarja, kolikor bo zrastle narodni dohodek. Pri vsem tem pa se bo moralo postopati zelo oprežno.

6. septembra je Tito obiskal mladinske delovne brigade, ki letos grade nasipe ob Savi pri Zagrebu. Po ogledu taborišča in gradbišča je Tito imel kratek nagovor. Hvalil je fizično delo, ki zbudi pravi odnos do dela med mladino. Mladinske delovne brigade pa so kot nalašč za to. V njih mladina dobi občutek pripadnosti h kolektivu in v njih se

tudi kuje edinstvo narodov Jugoslavije. Najbolj glavno pa je, da mladina dobi v delovnih brigadah pravo socialistično zavest.

NI SVOBODE OPREDELJEVANJA

Glavna naloga mladine sicer je, da se uči, je rekel Tito. Vendar pa to ni vse. Mladina se mora od mladega po glabljeti v vse pojave socialističnega življenja v deželi. "Menim," je rekel šef države, "da moramo našo mladino pravilno usmerjati in vzgajati v socialističnem duhu že od najbolj zgodnje mladosti. Ne moremo in ne sme mo čakati, da mlad človek odraste, doseže 23 ali 24 let in potem sam odloča, ali hoče v Zvezo komunistov ali ne." Ob tem je hitro dodal, da ne bo nobenega mobiliziranja v partijo in je bilo po vojni nemalo primerov, ko so mladi ljudje postali člani partije, ker so mislili, da si bodo s tem pridobili položaje in privilegije. "Te pojave bi morali odločneje zatirati, saj se nam je pozneje maščevalo na raznih sektorjih."

Mladinske delovne akcije so bile v začetku zelo masovne. Potem pa je nekdo izračunal, da stanejo preveč. Tito je poudaril, da je bilo zanj vedno najvažnejše to, da so mladinske delovne akcije gradile socialističnega mladina. Vsakdo se lahko izjavi, kaj je, ko doseže polnoletnost, je rekel Tito - in hitro dodal: Najprej je vsakdo socialistični človek, potem pa če se kdo hoče izjaviti za Jugoslavana, mu tega ne sme nihče oporekati. Za nas je glavno, da je vsak Jugoslovian, socialist, globoko prežet z idejo Marksa, Engelsa in Lenina. Poedine grupice, ki imajo svoja nazadnjaška mišljenja, nam ne morejo vsiljevati mnenja in razpoloženja.

Tito je potem kritiziral pojav, ki se je zadnje čase razširil po Jugoslaviji. To je razlikovanje med intelektualnim in fizičnim delom. Fizično delo ni nobena sramota, je rekel Tito. Je celo potrebno za fizično okrepitev jugoslovanske mladine. Zdravniški pregledi v vojski so pokazali, da mnogi rekruti niso sposobni za vojsko. Mladina bi se morala bolj ukvarjati s športom, pravtako kot Spartanci, ki so vedeli, da bodo le močni lahko branili svojo državo. Kajti - kdo ve, če se ne bo zopet kaka nadloga zgrnila nad našo deželo. Ob koncu je Tito kritiziral podjetja, ki nočejo zaposlovati mladih ljudi.

Inž. Karmelo Budihna je bil imenovan za novega jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu, inž. Marjan Tepina pa za generalnega konzula v Trstu.

Na povabilo slovenske vlade in ljubljanske kirurške klinike, je svetovnoznani kirurg za srčne operacije prof. dr. Michael De Bakey iz Houston univerze v Texasu obiskal Ljubljano od 11. do 18. septembra, kjer je izvršil se dem operacij na srcu in eno na ožilju. Njegov obisk je predvsem omogočil slovenski kirurg prof. dr. Miha Košak, ki je bil pred časom na praksi pri De Bakeyu v Houstonu. Na povabilo Druge beograjske kirurške klinike, je De Bakey po odhodu iz Ljubljane opravil še dve srčne operacije v Beogradu. Eno od operacij v Ljubljani je posnela ljubljanska televizija, da jo bo kasneje v jeseni, z razlago strokovnjaka, prenašala jugoslovanskim gledalcem. Znano holadsko podjetje Philips pa je dalo brezplačno na razpolago opremo in snemalce, ki so v barvi prenašali operacijo v zaprtem prostoru za zbrane domače in tuje zdravnike in medicince, ki so sledili operacijam. Ljubljana in cela Slovenija se je čutila močno počaščena z obiskom tega vodilnega kirurga za srce, ki je pripeljal v Ljubljano tudi svoje sodelavce.

Med njegovim trodnevnim bivanjem v Beogradu je De Bakey opravil dve srčne operacije. Eno je prenašala beograjska televizija direktno. Prenos je prevzela še Evrovi zija, ki menda ni prenašala operacije direktno. Ljubljanska televizija, ki operacije ni prenašala direktno, je čutila, da so ji v Beogradu "podvalili" in je obtožila beograjsko televizijo senzacionalnosti in "cirkusa". Zadeva je vzbudila živahno polemiko in večina je dala prav ljubljanski televiziji. Operacije te vrste so še vedno zelo

nevarne in bi bilo nerodno, če bi televizija prenašala operacijo, med katero bi pacient recimo umrl.

V nedeljo, 3. septembra, so na Brezjah obhajali šestdesetletnico kronanja čudodelne Marijine podobe na Brezjah, katero je 1. 1907 kronal ljubljanski nadškof dr. Jeglič. Slovesno pontifikalno mašo je imel ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik ob asistenci mariborskega in koprškega škofa ter stiškega opata. Mariborski škof dr. Maksimilijan Držičnik in koprski škof dr. Janez Jenko sta imela tudi slovesne maše. Na slavnost je prišlo 20.000 vernikov iz vseh delov Slovenije. Pri obhajilu se je zvrstilo 9.000 ljudi. Za to slovesnost so prenovili cerkev in prostor pred njo ter sezidali novo kapelico, katero je posvetil ljubljanski nadškof. To je bila največja verska manifestacija v Sloveniji po letu 1941.

V zasebnem sektorju obrti se je od leta 1964 do 1966, t. j. v dveh letih, število obrtnih delavnic povečalo od 10.346 na 11.616 ali za 12 odstotkov, število zaposlenih pri zasebnih obrtnikih pa od 5.359 na 7.153 ali za 33 odstotkov. Število oseb, ki opravljajo obrtno dejavnost kot postranski poklic, se je povečalo - po registru - od 1.468 na koncu 1. 1964 na 4.892 na koncu lanskega leta. Te številke je dal Vinko Hafner, podpredsednik iz vršnega sveta (vlade) Slovenije na zboru obrtnikov v Dobrni. Obenem je dejal, da je zagotovljena popolna pravna varnost zasebnega obrtnika, da so se ustalili in objektivizirali predpisi in kriterij za njegovo obdavčevanje, da je večina cen obrtniških proizvodov in storitev izven administrativne kontrole in da se je izboljšala preskrba obrtnikov s sirovinami in orodjem. Vse to je v skladu s programom Zveze komunistov.

IVAN STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.1.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	\$A 4 (\$A 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00 (\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada